

OILA VA XALQ PEDAGOGIKASINING O'QUVCHILARNI KASBGA YO'NALTIRISHDAGI O'RNI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7893292>

Sattarova Sevinch Berdiyori qizi

A.Qodiriy nomidagi JDPU

Stajyor o'qituvchisi

Annotatsiya.

Ushbu maqolada o'rta maktab o'quvchilarini kasbga yo'naltishda oila, xalq pedagogikasining ahamiyati yoritilgan shu bilan birga o'sib kelayotgan yosh avlod uchun mamlakatimizda yaratilayotgan imkoniyatlar va ulardan oqilona foydalanish chora tadbirlari to'g'risida keltirilgan

Kalit so'zlar.

kasb, mehnat, kasbga yo'naltirish, oila, xalq pedagogikasi, pedagogik -psixologik markaz, diagnostik suhbatlar, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, diagnostik suhbatlar va boshqalar.

Har qanday kasbda eng muhimi - uning mehnat mazmuniga ega bo'lishidir. Shu boisdan mehnatsevarlikni, yaxshi urf-odatlarini tarbiyalash va ularni mehnat jo'shqinligiga ko'chirish bolalarni kasb tanlashga tayyorlashning bosh negizidir. Oilada bolani mehnatsevarlik ruhida tarbiyalash odatda maktabgacha bo'lgan yoshdan boshlanadi. Ana shu paytdan e'tiboran bolalarni bo'lg'usi kasbni tanlashga tayyorlash amalga oshirilishi lozim. Bunda bolalarning qiziqishlari, mayllari, qobiliyatlari va imkoniyatlarini muntazam ravishda o'rganish zarur. Kasb tanlashda xato qilmaslik uchun bolalarga avvalo maktab va oila yordam berishi kerak.

Har bir shaxs har tomonlama kamol topishi lozim, buning uchun maktablarda barcha imkoniyatlar mavjud. Bolalar yaxshi, aqliy, jismoniy, axloqiy mehnat va estetik tarbiyani va shu bilan birga politexnik ma'lumotni o'zlarini kasbiy faoliyatga tayyorlashlari mumkin - Kim bo'lsam ekan? Qanday odam bo'lishi kerak muammosi bilan birgalikda hal qilinishi kerak. Maktab o'quvchilarining kasbga yo'naltirishga oid ishlarini ta'lim yo'llari orqali mutassil va izchillik bilan olib borish kerak.

Umumiy o'rta ta'lim davlat standartlariga asosan maktabda kasbga yo'naltirish bo'yicha mashg'ulotlar 8-9 sinflarda amalga oshiriladi. —O'rta maxsus

8-sinfda kasblar haqida, kasb tanlashda tibbiy nomuvofiqliklar, kasbga yaroqlilik va hokazolar tushunchalari berib boriladi.

Maktabda o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish kasb-hunar ta'limidagi tayyorlov yo'nalishlari kasblar va ixtisosliklar tasniflagichi asosida axborot berish davom ettirish bilan bir qatorda o'quvchilarga kasb egallash yo'llari kasb tanlashda tibbiy nomuvofiqliklar kasbga yaroqlilik va hokazolar tushunchalari berib boriladi. Shu bilan birga takrorlash zarurki, o'qituvchilar O'zbekiston Respublikasida yuz berayotgan ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar, — Kadrlar tayyorlash Milliy dasturining qabul qilinishi o'quvchi yoshlarni va aholini kasb-hunarga yo'naltirish tizimini takomillashtirish – ish o'rinlarini bo'shab qolish jarayonlari jadallashadigan va ishchilarning malakalariga qo'yiladigan sifat talablari oshib borayotgan bozor iqtisodiyoti sharoitida yanada muhim ahamiyat kasb etadi., Iqtisodiyot sohasidagi kasb-hunarga bo'lgan mavjud ehtiyojlarni hisobga olgan holda mehnat resurslarini oqilona taqsimlaydi hamda insonlarning ish qidirish, ta'lim va kasbiy faoliyat turini tanlashlaridagi zo'riqish holatlarini oldini olishga yordam beradi. Bu borada asosiy yo'nalish qilib, O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi Qonuni, Kadrlar tayyorlash milliy dasturi, xalqaro mehnat tashkilotining Nizomlari, konventsionalari va takliflar, bir qator boshqa hujjatlar, shuningdek, rivojlangan mamlakatlarning bu sohadagi ishlarining amaliy tajribalari asos qilib olindi.

- Kasb hunarga yo'naltirish ishlari O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi vazirining o'quvchilarni kasb hunarga yo'naltirish va psixologik pedagogik tashxis markazi tomonidan bosqichma bosqich amalga oshiriladi. O'zbekiston Respublikasi hukumati tomonidan rasmiy jihatdan qabul qilingan qarorlardan birida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish yuzasidan umumiy qoidalarda quyidagilar ta'kidlangan:

1.O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish va pedagogik-psixologik markazi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1998 yil 13 maydagi 203-sonli – O'zbekiston Respublikasi umumiy o'rta ta'limni tashkil etish to'g'risidagi Qaroriga asosan tashkil etilgan.

2.O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish va psixologik-pedagogik tashxis markazi har bir tuman, shahar xalq ta'limi bo'limlari tuzilmasida, o'z hududlari doirasida bolalar rivojlanishiga psixologik-pedagogik jihatdan tashhis qo'yish, ularning qobiliyati va moyilligini aniqlash, bolani 6 yoshdan boshlab maktabga qabul qilishga tavsiyanomalar berishdan iborat..

O'quvchilarning layoqat yo'nalishlari va qobiliyatlari darajasini tashhis etish ishlarini maktablarda muntazam ravishda olib borilishini; - har bir o'quvchi haqida uning qiziqishlari, intilish va layoqatlari, erishgan yutuq va kamchiliklari, aqliy va umumiy rivojlanishi haqidagi ko'p yillik psixologik va pedagogik tashhis ma'lumotlari bankini tashkil etilishi, tartibga keltirilishi lozimdir

Yangi tashxis metodikalarining yaratilishida, sinab ko'rilishida tajriba maydonchasi vazifasini o'taydi, metodik va ommabop qo'llanmalar yaratishda ishtirok etadi. Markaz ta'lim muassasalarining tibbiy-sanitariya holatini nazorat etadi. Markaz o'z hududi doirasidagi yashovchi bolalar orasidan jismonan zaif va aqliy rivojlanishida nuqsoni bo'lganlarni nazoratga oladi, ular haqida alohida ma'lumotlar bankini yaratadi, maktab jamoasi, ota-onalar bilan hamkorlikda ularga oilada, shuningdek tegishli maxsus ta'lim muassasalarida bilim olishlari uchun tavsiya beradi, ularga metodik, psixologik va tibbiy yordam berishni tashkil qiladi.

Chunonchi, o'quvchilar uchun ishlab chiqilgan (transport) konstruktori bolalarni 18 xil turli transport mashinalari va kasblar bilan tanishtirish imkonini beradi.

Texnik konstruktor bilan ishlash chog'ida bajariladigan topshiriqlar o'quvchilarni mashinasozlik elektrotexnika asoslari bilan tanishtiradi, ularda texnik tafakkurni rivojlantiradi, unchalik murakkab bo'lmagan texnik qurilmalarni bilib olish imkonini beradi. Bolalar mashinasozlikka oid keng tarqalgan va zarur kasblar, ana shu kasblarning mehnat mazmuni bilan tanishtiradilar.

O'simliklarni o'stirish va hayvonlarni hayoti bilan tanishtirish bo'limlari bolalarni qishloq xo'jalik asoslari bilan tanishtirishni ko'zda tutadi. O'quvchilar xonaki o'simliklarni parvarish qiladilar, piyoz, xonaki o'simliklar yetishtirish yuzasidan tajriba o'tkazadilar. Ular maktab o'quv-tajriba uchastkasida ishlab, erda mehnat qiladilar; tuproqni yumshatadilar, o'simliklarning o'sishini kuzatadilar, o'z mehnatining natijalarini ko'radilar, odamlar mehnatini qadrlashni, yerni e'zozlashni o'rganadilar.

O'quvchilar chorvachilik kasblari bilan ham tanishadilar, hayvonlarni to'g'ri parvarish qilishni o'rganadilar. O'qituvchining o'quvchilarda yerga omilkorlik bilan qarash hissini shakllantirishi muhimdir., Shu boisdan ishni shunday rejalashtirish kerakki, bolalar chorva mollarni parvarish qiladigan, hosilni yig'ishtirib oladigan, mehnat natijalarini hisob-kitob qiladigan bo'lsinlar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mehnat Kodeksi. O'zbekiston Respublikasining Qonun hujjatlari to'plami. – T.: 2005 y., 37-38 - son.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017. – 48 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016. – 56 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha xarakteristik strategiyasi to'g'risida
5. Begimqulov U.Sh. Pedagogik ta'lim jarayonlarini axborotlashtirishni tashkil etish va boshqarish nazariyasi va amaliyoti. Ped. fan. dokt. ... diss. – T.: 2007. – 305 b.
6. Djo'raev R.X., Taylakov N.I. Sozdanie elektronnykh uchebnykh: teoriya i praktika. – T.: O'zbekiston milliy entsiklopediyasi, 2007. – 192 s.
7. Zakirova F.M. i dr. Informatika i IT. Met.pos., –T.: Aloqachi, 2007 y.